

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5

Telefon interurban 113.

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 9.—, inozemstvo
Din 64.—, — Poštno-čkovni
račun 10.603.

Cena inseratov: cela
stran Din 2000.—, pol stra-
ni Din 1000.—, četrt strani
Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—,
1/16 str. Din 125.—, Mali ogla-
si vsaka beseda Din 1.20.

Zakon o agrarni reformi.

Dne 22. junija je Nj. Vel. kralj pod. pisal in proglasil zakon o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih. O tem zakonu, ki se je že dolgo obljubljalo, ki se je o njem mnogo posvetovalo in razpravljalo, prinašamo v naslednjem glavne določbe, ki zanimajo naše čitatelje.

Katera zemljišča spadajo pod ta zakon?

Kot veleposestva se smatrajo v Sloveniji in v nekaterih krajih Hrvaške tista ozemlja, ki presegajo 130 katastralnih oralov zemlje, ki se da obdelati, ali 347 oralov zemljišča vobče. Ne spadajo pod odredbe tega zakona državna zemljišča, ki se obdelujejo v lastni režiji, ali vzorna posestva, ali ki imajo poseben kmetijski namen. Samoupravna posestva, ki se dajejo v zakup, se bodo razlastila brez ozira na velikost. Pri imovinskih občinah to velja samo v toliko, kolikor je bilo do objavljenja tega zakona določeno za svrhe agrarne reforme. Kot zemlja, ki se da obdelati, se smatrajo travniki, vinogradi, vrtovi, sadonosniki, hmeljišča, rižna polja in tisti pašniki, ki so sposobni za drugo kmetijsko kulturo. Zemljišča italijanskih državljanov v prejšnji Dalmaciji se ne razlastijo, če lastnik ne pristane na razlastitev. Zemljišča madžarskih državljanov, ki se obravnavajo po določilih trianonske mirovne pogodbe, se bodo razlastila. Državnim, samoupravnim in cerkvenim veleposestvom se puščajajo kot supermaksimum tiste površine, ki so potrebne za njihove prosvetne, človekoljubne, verske in vobče koristne svrhe, ako niso že prevedene v svrhu agrarne reforme.

Kdo dobi zemljo?

Agrarni subjekti (osebe, ki dobijo zemljo), so po tem zakonu krajevni interesi, vaški obrtniki, dobrovoljci, optanti in drugi kolonisti, država, samoupravna telesa, skupine poljedelcev, pravne osebe z vobče koristnimi nameni in takšni, ki so dovršili višje in nižje kmetijske šole. Zemljo bodo dobili kmetje najbližjih vasi, potem tisti, ki ne ležijo daleč, ako še kaj ostane za razdelitev, se ta zemlja da družinam, ki vobče nimajo zemlje ali imajo zemlje manj kot 10 katastralnih oralov. Vaški obrtniki, ki so se dozdej bavili s kmetijstvom, ker se ne morejo vzdrževati z donosom svoje obrti, bodo tudi dobili zemljo.

Odškodnina za razlašeno zemljišče.

Ta odškodnina se določa na podlagi čistega katastralnega donosa. Za njive, vrte, sadonosnike itd. se jemlje 1. in 2. razred starega čistega katastralnega donosa teh kultur kot 1. razred agrarne cenitve, 3. in 4. razred starega čistega katastralnega donosa pa kot 2. razred agrarne cenitve. Cene se določajo tako, da se stari katastralni donos II. razreda katastralne bonitete (dobroste zemlje), izražen v kronah, pomnoži s količnikom 160. Ta vsota velja kot dinarska cena za prvi razred agrarne cenitve. Cene drugega razreda se določajo tako, da se vrednost 1. razreda zniža za 20%, 3. razreda tako, da se vrednost 2. razreda zniža za 20%, četrtega razreda pa tako, da se vrednost 3. razreda zniža za 50%. Za pašnike in vinograde velja isto. Odškodnino plača država za zemljišče, ki ga dobijo dobrovoljci, in sicer v obveznicah privilegirane agrarne banke. Za druga zemljišča dobivajo dosedanjí lastniki odškodnino ali od države ali od agrarnih interesentov.

*

V DRUGIH DRŽAVAH.

Nova avstrijska vlada pod kanclerjem dr. Bureschem se je predstavila

Novi predsednik avstrijske vlade krščanski socijalec dr. Buresch.

parlamentu 23. julija. Ob tej priliki je podal dr. Buresch izjavo, ki ni bila naperjena proti opoziciji in je naglašala potrebo ravnotežja v državnem proračunu, ker so se pojavili primanjkljaji državnih dohodkov. Najbolj dragoceni del avstrijske zunanje politike nove vlade bo bratsko prijateljstvo z Nemčijo. Nadalje je poudarjal kancelar že sklenjena trgovinska pogajanja z Madžarsko, skorajšnje zaključitev pogajanj z Jugoslavijo ter Italijo in še nezaključena pogajanja s Čehoslovaško in Rumunijo. Posebno se je zahvalil predsedniku Združenih držav Hooverju za njegov predlog, katerega omenjamo na drugem mestu.

Na Bolgarskem po volitvah. O nepričakovanem vladnem porazu pri volitvah v skupščino v nedeljo 21. junija smo že poročali. Radi zbage opozicije je podala dosedanja Ljapčeva vlada ostavko in je prejel nalog za sestavo nove vlade vodja opozicije Malinov.

Nemško-rumunska trgovska pogodba bo podpisana in po tej dobi Rumunija od Nemčije na ječmen 50%, na koruzo pa 60% nižjo carino.

Predlog predsednika Združenih držav Hooverja za pomoč Nemčiji. Nemčija je tako dolgo jadikovala in prosila Amerikance, da ne more zmagati vojno odškodninskih dajatev, da se je je usmilil predsednik Hoover in poslal 17 poslanikom na nemški vojni odškodnini interesiranih državah predlog, ki pravi med drugim: »Ameriška vlada predlaga enoletno odložitve vseh plačil na račun vojnih odškodnin ter vojnih in obnovitvenih dolgov. Odložitve plačil bi se naj nanašala tudi na obresti in na odplačilne zneske. Ameriška vlada sama je pripravljena izvršiti ta predlog, ako tudi vse važnejše upniške države v Evropi tudi pristanejo za eno leto na odgoditev njim dolžnih plačil iz računa vojnih odškodnin in drugih državnih dolgov.« Predlog ameriške vlade glede odložitve plačil vojne odškodnine pomeni za ameriški proračun izgubo 266 milijonov dolarjev. Hooverjevega predloga so silno veseli Nemci, Angleži ga bodo sprejeli, podprli ga boše tudi Italija in Japonska. Ameriški predlog pa je zadel najbolj v živo Francijo in Belgijo. Francozi zahtevajo od Nemcev v oigled Hooverjevemu predlogu posebna gospodarska jamstva. — Bolgarija je sprejela 'akoj Hooverjev načrt, pač pa so izrazile pomisleke proti: Čehoslovaška, Jugoslavija in Rumunija.

Kolik dobiček bi imela od amerikankega predloga Nemčija in koliko bi izgubile druge države? Za dobo od 1. julija 1931 do 1. julija 1932, za katero predlaga Hoover prekinitev vojnoodškodninskih plačil, bi bila Nemčija na boljšem za 1 milijardo 519 milijonov mark (20 milijard Din). Od te vsote bi odpadlo brez Hooverjevega načrta na Francijo: 838.4 milijonov mark, na Anglijo 362 milijonov, Rumunijo 12 milijonov, na Jugoslavijo 79.3 milijonov, na Grčijo 6.7 milijonov, Portugalsko 13.12 milijonov, Japonsko 13.12 milijonov in Poljsko 9.5 milijonov mark. — Po dosedanjih pogodbah morajo plačati na vojnih dolgovih: Francozi 255.3 milijonov mark Angležem in 228 milijonov mark Ameriki. Francija prejme letno na vojni odškodnini od Nemcev 838 milijonov in plača pa le 483 milijonov in ji ostane 400 milijonov mark. Angleži dobe od Nemcev 362 milijonov, od tega dajo Amerikancem 309 milijonov in jim ostane čistih le 53 milijonov mark. Belgija dobiva 102 milijona, a odplača le 32 milijonov in ji ostane lepa vsota 70 milijonov mark. Italija prejme od Nemcev 190 milijonov, a mora oddati Ameriki 61.2 milijonov, Angležem 86.8 milijonov in bi utrpela 43 milijonov mark. Iz navedenih števil je jasno, zakaj se ustavlja Hooverjevemu načrtu najbolj Francija in Belgija.

Še ta teden se bosta podala v Pariz nemški kancelar dr. Brünnig in zunanji minister dr. Curtius, da pripravita Francoze na pristanek na Hooverjev predlog. Francoski ministrski predsednik Laval je obvestil nemško vlado, da bo pozdravil z veseljem poset nemških odposlancev.

*

Ognjeni ples.

Pred kratkem se je obrnila družba ameriških in angleških bogatašev na angleško vlado s prošnjo, naj jim da na razpolago gotov otok, kjer bodo udobno živeli sami zase, ker so siti civilizirane družbe. Angleška vlada je milijonarjem prošnjo zavrnila. Otok, za katerega je šlo v tem slučaju, zasluži po vsej pravici naziv »Raj na koncu sveta«. Je to Fidji otočje, svet onkraj dobrega ter hudega, ki leži v južnozahodnem kotu Tihega Oceana, precej daleč od prometnih črt. V resnici je to otočje najbolj privlačno pribelališče za osebe, katerim presedata velikomestni trušč ter vrvenje.

Na Fidji otokih vladata mir ter sporazum med zastopniki vseh mogočih plemen in veroizpovedi. Črnci in beli, rdeči in rumeni, kristjani in pogani, milijonarji in ubogi ljudje, angleški lordi in potepuhi živijo v najlepših medsebojnih odnošajih.

Rastlinstvo ter živalstvo sta zastopana na Fidji otočju z vsemi rastlinami ter živali na svetu. Narava presega vsakega z raznoličnostjo. Mogočni hribi se dvigajo na skupini 250 otokov. Glavno mesto Suva na otoku Vitileru leži v bajno lepi dolini, ki daje prebivalstvu na leto osemkratno žetev. Tam kaj ne poznajo skrbi glede prehrane in

terpentinovo milo idealno in hitro očisti Vaše perilo!

radi pripravljajna jedi si ni treba beliti glave. Treba je samo roko stegniti in se nasititi s kokos orehi, bananami in s sadom krušne palme.

Domačini omenjenega otočja so Melanezi, a pokristjanjeni. Kaka nasprotja med posameznimi plemeni so na teh otokih nekaj neznanega. Domačini so lepi ter dobre rasti. Niso leni, akoravno bi jim ne bilo treba delati, ker bi lahko živeli iz roke v usta. Pojem brzina — hitrost, ki je bič Evrope ter Amerike, je tukaj neznan. Presrečni kraji!

Kljub krščanstvu so se ohranili pri Fidji domačinih prastari poganski obredi, med temi tudi eden, radi katerega si belijo glave moderni raziskovalci. Je to ognjeni ples domačinov, ki uživa svetovni sloves in je uganka.

Med Fidji skupino so še otoki, na katerih se ni naselil nobeden belokozec. Na teh otokih se vršijo ob gotovih dneh posebne igre. Izkopljejo globok jarek in ga potlakajo z velikimi kamni. Po cele dneve kurijo na kamenju, da je čisto razbeljeno. Procesija mladih moških se zbere ob določeni uri v gozdu. Rujava telesa so kričeče poslikana in namazana z mastjo kokosove palme. Pesmi prepevajoč se podajo mladostni junaki v jarek na žareče kamenje in proizvajajo ples, kojega začetek je nekje v prastarih časih. Po polurnem plesu izgine skupina plesalcev v gozdu in nobeden si ni osmodil ali opekel nog.

Fidji dekleta so znana radi lepote in ljubkosti. Pretežno večino dneva uporabijo za kopanje.

Na večer odmevata iz Fidji otočja: pesem in godba. Zvezde migljajo ter svetijo v noči nad zemljo, ki je v vsakem oziru pravi raj.

*

Nezadovoljiv odgovor. Fašistična vlada je dala pismen odgovor na protestno spomenico rimskega papeža. Odgovor je takšen, da je dostojen in vreden

izraz fašistovskega mišljenja in fašistovske drznosti. Italijanska vlada neče dati nobenega zadoščenja Sv. stolici, marveč zahteva, naj papež da zadoščenje italijanski vladi. Radi česa? No, pač radi tega, ker je papež. Za vse žalitve sv. Očeta vlada neče dati nobenega zadoščenja, marveč izjavlja, da je zadosno zadoščenje v tem, ker je vpeljana preiskava proti nekaterim osebam, ki so razgrajale. Če bi bil žaljen g. Mussolini, bi pa zahteval bogve kakšno zadoščenje. Mednarodni svet si bo zapomnil to v mednarodnih odnošajih neobičajno postopanje. Da bi fašisti zopet dovolili katoliške mladinske organizacije, o tem ni niti misliti, ker je njihov obstoj in njihovo delo baje bilo proti določilom konkordata. S tem drznim fašističnim odgovorom je razmerje med Italijo in sv. Očetom še poslabšano.

Framasoni in socialisti v Španiji so bili dosečaj v tesnem bratskem objemu. Liberalni framasoni so se poslužili svobodomiselnih socialističnih in komunističnih elementov, da so postaršili katoličane z divjaškimi napadi na samostane in cerkve. Napadi na zveste katoliške vernike niso prenehali marveč se ponavljajo na raznih krajih. V mestu Pamploni se je vršil velik katoliški shod, ki je ostro protestiral proti napadom na cerkve, samostane in duhovnike. Ko so se po končanih zborovanjih udeleženci hoteli odpeljati z vlaki in so nekateri vlaki že krenili s postaje, je socialistično-komunistična tolpa katoličane napadla s palicami in noži in nekatere težko ranila. Pri tej priliki je neka članica Marijine družbe prišla pod vlak, kjer je našla smrt. Framasonsko in socialistično častopisje je hotelo ta divjaški napad opravičiti s tem, češ, da je to bila manifestacija za monarhijo in kralja. To je kajpada framasonsko socialistična laž. Na zborovanju v Pamploni se ni plicalo ne monarhiji ne kralju, marveč se je vzklikalo Kristus — kralju. Tako framasoni, socialisti in komunisti vzajemno lažejo proti katoličanom. Medsebojno pa se ti svobodomiselci v gospodski in delavski obleki prav slabo razumejo. Zadnji čas so socialisti in komunisti napravili skupno fronto proti framasonski gospodi. Framasonskim buržujem očitajo, da so radi tega s socialistično pomočjo uprizorili napade in požige samostanov, da bi od sebe odvrgli ljudsko nevoljo; toda ljudstvo se ne bo dalo več dolgo varati, temveč bo zahtevalo obračun s framasonsko sita buržuazijo. Takšne razdrapane razmere vladajo v samih republikanskih vrstah v dobi, ko gre za to, kdo bo zmagal pri volitvah v ustavotvorno skupščino. Framasoni so sedaj tepeni po tistih protiverskih silah, katere so sami poklicali na plan.

Ukaz brezbožnikov. Glavna komanda brezbožnikov v Moskvi je izdala na delavske svobodomiselce to le povelje: »Mednarodna zveza svobodomiselcev mora začeti veliko borbo. Vplivati mora predvsem na žene in mladino. Mednarodna zveza in vse njene podzveze imajo strogo dolžnost, da se borijo zoper konkordate (pogodbe držav s pa